సూర్యుడు గెంతినచోటు

ఇద్దరూ కోణార్క చేరేసరికి సూర్యుడు అప్పటికే క్రుంగిపోయాడు. ఆ సూర్యదేవాలయాన్ని వెంటనే చూద్దామని భర్తకు ఉబలాటంగా ఉంటే భార్య యెటువంటి ఆసక్తీ చూపించలేదు. పాపం, ఆవిడ సుకుమారి - ఎంతో దూరం ప్రయాణం చేయటం వలన అలసిపోయిందంటే అదీ కాదు. అతనికంటే ఆమె ఎంతో ఆరోగ్యవంతమైనదని చూడగానే పోల్చేవచ్చు. కాంక్షలన్నీ కూడగట్టుకున్న చేరడేసి కళ్ళమీద నెమిలి పింఛాల్లా ఆ బరువైన కంటిరెప్పలు. అదృష్టం అంటుకున్న యింటికోడలైనా ఒంటిమీద నగలవసరం లేదన్నటు అవయవాలన్నీ తీర్చి దిద్దినట్లున్నయ్ పూయగానే రెక్కలు రాల్చడానికి సిద్ధమౌతున్న గులాబిలా లేదు. సూర్యుడెటు తిరిగితే అటు ముఖం త్రిప్పే సూర్యకాంతం పువ్వులావుంది.

అక్కడే టూరిస్టు హోటల్లో దిగారు స్నానాలూ భోజనాలూ అన్నీ మౌనంగానే సాగిపోయాయి. అతగాడు వుద్యోగరీత్యా కాలేజీలో లెక్చర్లివ్వడానికి అలవాటు పడినవాడు. ఆ అలవాటు ఈ పెళ్ళయిన యేడాదిలో పెళ్ళాంయెదురుగా మూడు పూలు ఆరు కాయలుగా వృద్ధిపొందింది. అతనికి పాతంటే యిష్టం. కొత్తదనాన్ని పాత ద్వారా చూడటం అలవాటు. అందుకే మనుషులవేపు వెనుక నిల్చొని చూస్తాడు. లాగే యేదైనా యెదరగా ముఖాముఖి తేల్చుకునే అలవాటు లేదు. వెనుకనుంచి గుసగుసలాడుకుని గింజుకుని బాధపడ్తుంటాడు.

మాఘమాసం. శుక్ల పక్షపు షష్ఠి చంద్రుడు పడమటి ఆకాశంలో యింకా వుండటం చేత ఆకాశం నిజరూపం బయటపడలేదు. చందమామ క్రుంగేసరికీ ఆమె నిద్రపోయింది. ఆకాశం నింపుగా చుక్కలు. అతను కిటికీ దగ్గర కూర్చున్నాడు. చల్లగా హాయినిచ్చేగాలి వీస్తుంటే తనకంటికి చుక్కలు ఉయ్యాల లూగుతున్నట్లు కనిపిస్తున్నాయ్. ఈ ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణంలో ఆమె - పెళ్ళికాకముందు ఆమెను ఒక సీతగా వూహించుకున్న తన యిల్లాలు - తెలివేసే వుంటే రామాయణం గురించి మళ్ళీ లెక్చరిచ్చేవాడు. "ఒక ఆదర్శమైన తండ్రి, ఆదర్శమైన కొడుకు, తమ్ముడు, ముఖ్యంగా ఆదర్శమైన భార్య సీతపాత్రేలేకపోతే గ్రీకులు, హూణులు, తురకలు, తెల్లదొరలు యింతమంది దాడికి గురైన మన నాగరికత యేమయ్యేది? మాటలలోనూ, చేతలలోనూ, ఊహల్లోనూ చివరకు కలలలోనూ, శ్రీరామచంద్రుడ్ని

తప్పించి యింకొక మూర్తిని యెరుగని పరమ సాధ్వి సీత..." ఇలా అనుకుని పెళ్ళాం వేపు వికారంగా ఒకసారి చూసి –

"ఇదిగో నా ఊహలలోని సీత! ఈమె సీత యెలా ఔతుంది? మస్తుగా రెండుచేతులతో దోచిన వీళ్ళనాన్న జనక మహారాజు కాలేదుగా? దోచిన డబ్బు కూతురు కాన్వెంటులోనికి పంపించింది. అక్కడ డిసిప్లిన్ వస్తుందనుకున్నాడు. ఆ యింగ్లీషులోని చెడ్డపదాలు, సంకరపదాలు అబ్బిపోయాయి. పెళ్ళయాక పడక గదిలో సీతకథ చెప్తుంటే వినేబదులు నిద్రపోతోంది. లేపి పంతానికి పదిసార్లు అదే కథ చెప్పాను. నా కెందుకీ లెక్చర్లు, కాలేజీలో యివ్వండంది. తొలిరోజునే యింత యిన్సల్టు చేసింది. నేను అవమానాలు యెరగడం, వాటిని మ్రింగడం ఈవిడ వచ్చాకే... "

అతను ఆవేశంతో అక్కడనించి లేచిపోయాడు. గదిలోనే యిటూ అటూ పచార్లు చేసి పరుపు దగ్గరకు వెళ్ళి పెళ్ళాం ముఖం వేపు తొంగిచూశాడు. నిశ్చింతగా పడుకుంది.

"పడుకుందూ? మొగుడేమైతే దీనికేం కావాలి? వాళ్ళ డాడీ వున్నాడుగా! అంత మోటు మమ్మీకి యింత అందమైన శూర్పణఖ యెలా పుట్టిందో! దీని సర్వస్వం యిమ్మని అడిగానా? పద – బాగా చీకటి పడకముందే బ్లాక్ పగోడ ఒకసారి చూసి వద్దామన్నాను అంతే, నేను రానని ముఖం త్రిప్పేసింది. దేముడంటే భక్తి అంటూ యేడిస్తేగా, దీనికి మమ్మీ డాడిలే మహాలక్ష్మి మహావిష్ణువులు. ఈ మహావిష్ణువు రోజుకో అవతారం యెత్తుతాడు గాని, మహాలక్ష్మి అవతారం యెత్తడానికి ఒప్పకోదు. ఈ గర్భగుడిలో మూర్తిలేదని దీనికి తెలిస్తేగా..."

ఇంత అనుకుని కోపంగా కిటికీ దగ్గరకు వచ్చేశాడు. రెండు మైళ్ళలో నున్న సముద్రతీరం హోరుతో ప్రక్కనే వున్నట్లు భ్రమ పుట్టిస్తోంది. తనలో ఆలోచనలు కెరటాలుగా వస్తున్నాయ్. ఆమెకు వినిపించాలని దగ్గి ప్రక్కనే కూర్చొని గొణుక్కుంటున్నాడు.

"మా అక్క– దానిని చూసైనా యిది బుద్ధితెచ్చుకుంటే యెంత బావున్ను. ఆరుగురు పిల్లలతల్లి మా అక్క. అతను పోయినా పిల్లలను యెలా పోషిస్తానన్న చింతలేదు. ఐనా అతను పోయిన రోజున ఆ చితిపై పురకడానికి పరుగెత్తింది. పూజ గదిలో దేవుళ్ళ పటాలన్నీ తీసేసి భర్త తైలవర్ణ చిత్రాన్ని పెట్టి నిత్యం పూజిస్తోంది. అదీ భార్య అంటే ...".

"ఈ బోడి లెక్చరు యెవరు వింటార"న్నట్లు చప్పున భార్య ప్రక్కతిప్పింది. లెక్చరరు ఒళ్ళంతా మండిపోయింది. గబ గబ లేచి తలుపు తీశాడు. చల్లని గాలి చెంప పెట్టుపెట్టింది. దోమలు మూకలు చెవి దగ్గర గుర్రుమన్నాయ్.

"ఇంత చక్కని గుడి. మూర్తి లేకపోవడంతో పూలు పట్టుకుని యెవరూ రావటంలేదు. ఇంత చక్కని పెళ్ళాం. ఈ లెక్చరరు లేకపోతే దాని బ్రతుకు? ప్రజల కోసం ఈ కళాఖండం ఉద్భవించాలని పదహారేళ్ళు మొగుని ముఖం చూడకుండా ఓర్చిన ప్రధానశిల్పి ఇచ్చి భార్య – ఆమె త్యాగం వలన వెలసిన గొప్ప పనితనాన్ని చూడడానికి ఆతృతలేని నా యిల్లాలుకు యిదేమీ కాదు– ఉత్తిరాయి! నన్నూ రాతిని చేస్తే నేను సహించలేను."

చప్పున లోనికి వెళ్ళాడు తలుపు మూసి ఆమె దగ్గరే కూర్చున్నాడు. ఆమె నిద్దరపోలేదన్న అనుమానం బాధిస్తోంది. తను పడుకోలేదని తెలుసు. కాస్త కష్టాన్ని పంచుకుందామన్న ఉబలాటంలేని యిల్లాలు తన అర్ధాంగి యెలా ఔతుంది? ఇలా ఆలోచనలు ఆత్మాభిమానాన్ని క్షణక్షణానికి పెంచి అవమానాన్ని మనసు నిండుగా స్పృశించాయి. అందుకే కళ్ళు నిలిచిపోయాయి. కళ్ళు నిలిచినా కాలం నిల్చిపోలేదు నిజంగా పెళ్ళాం ఈసారి నిద్రపోతోందనిపించింది.

"మొగుడ్ని యింత అల్లకల్లోలంచేసి యిది యెలా నిద్రపోగలుగుతోంది? ఒక సారైనా లేచి నేను యెక్కడున్నానసైనా చూసిందా? కనీసం యింకా యెందుకు తెలివేసివున్నారనేనా అడగలేదే ? కడుపు నొప్పా, కాలు నొప్పా, ఏదైనా మందిచ్చేదా? అమృతాంజనం రాసేదా.. పోని రండి - నాకు భయం వేస్తోంది. నా మీద చెయ్యివేసి నిద్రపోండనైనా అనలేదే! రాత్రి అసలే తినలేదు. మీకు ఆకలిగాని వేస్తోందా? నా బేగ్‌లో కేడ్‌బరీ మిల్కు చాకలెట్ పేకెట్ వుంది - తినండి అనైనా అనలేదే. ఇదేదీ చెయ్యకపోయినా కనీసం - పోనీ మీతోపాటు నేనూ జాగరం చేస్తాను. జన్మానికొక శివరాత్రి అనైనా అనలేదే! ఎందుకంటుందీ? హాయిగా నిద్రపోతుంటే యెందు కంటుందీ? మమ్మీ డాడీ మాటిమాటికి వచ్చి, వాళ్ళకున్న డబ్బూ అభిమానం అంతా కుమ్మరిస్తుంటే నా అభిమానం అవసరం దీనికేం వచ్చింది? ఏదో వంకపెట్టి చీటికీ మాటికీ కన్నవారింటికి యెన్నిసార్లు వెళ్ళిపోలేదు? ఏమన్నా అతిచులకనగా మీ లెక్కల్లెవరికి కావాలన్నట్లు నిరసనగా చూస్తుంది. నేనంటే దీనికి అసహ్యం. లేకపోతే నా కళ్ళల్లోనికి తనంతట తనే చూసి ఒక్కసారి నవ్విందీ? తనంతటతానే నా దరికి చేరి ఒక్కసారి.. వాళ్ళ వూళ్ళో దీనికెవడో ప్రియుడుండాలి మంచి ప్రేమికుడైనా డబ్బూ హోదాలేని వాడేమో? అలాంటివానికి వాటికోసం పాకులాడే మమ్మీ, డాడీ ఒక కూతుర్నిచ్చి కట్టబెట్టేస్తారా? బలిమేకలా నేను దొరికాను. నేనేం చెయ్యమన్నాను? కలలుగన్న కళాఖండం దగ్గరకు వచ్చిన వెంటనే చూద్దామన్నాను. "నే నిప్పుడు రాను" అని మోటుగా అనేసింది. ఈ తృణీకారంతో నా కళ్ళు పొడిచేసింది. ఇలాంటి పెళ్ళానికి సరిగ్గా బుద్ధిచెప్పాలి. నేను బ్రతికివుండగా దీనికి బుద్ధిరాదు. ఆ మమ్మీ. డాడీ చెప్పనివ్వరు. ఈ కరకు గుండెకు బలి కావాలి. అప్పుడే శాంతి. రెండు మైళ్ళు పరుగెత్తి సముద్రంలో పడి యెందుకు చావడం? పదిరుపాయిలు గేటువానికి లంచం ఇచ్చి ఆ దేవాలయం యెక్కి ఆనాడు గర్భగుడిమీద అయస్కాంతాన్ని అమర్చిన ఆ యవ్వనుడు ఆ ప్రధాన శిల్పి కుమారుడు.. ఉరికి చచ్చినట్లు నేనూ చచ్చిపోతాను."

ఒక లిప్తలో లేచిపోయాడు. జేబులో పది రూపాయల నోటు వేసుకున్నాడు. తలుపు శబ్దం వచ్చేటట్లు తీసి ఒకసారి పరుపు వేపు చూసి "మొండి శిఖమొండి" అనుకున్నాడు. తలుపు లాక్కుని గబగబ దేవాలయం వేపు నడిచాడు. టూరిస్టు హోటలు గేటు దాటి బయటకు రాగానే జనసమూహం ఎందరెందరో ఆ రోడ్డుమీదినించి సముద్ర తీరానికి కదులుతున్నారు. రోడ్డు దాటి గుడి వేపు వెళ్తుంటే ఆ "బ్లాక్ పగోడా" ఫ్లడ్ లైట్ల కాంతితో వెలిగిపోతోంది. కొందరు రోడ్డుమీద నిల్చొని చూసి పోతున్నారు. మరి నాలుగడుగులు ముందుకు వేసేసరికి కుడివేపు ఆ యిసుక తిన్నెపై యిద్దరు ఘర్షణ పడ్తున్నారు. తొలి యౌవనంలో వున్న జంటలా

లీలగా కనిపిస్తున్నారు. భార్య సముద్ర తీరానికి పోదామంటుంంటే, భర్త "ఈ వయసులో దేముడా అని అరుస్తావెందుకు? మనలాంటివాళ్ళకు మోక్షం - ఈ గుడిమీద చెక్కిన విగ్రహాలు చూస్తేనే వస్తుంది. వస్తావా, రావా?" అంటున్నాడు.

ఆమె దీనంగా-

"ఈ గుడి యెటు వెళ్ళిపోతుందీ? ఇక్కడే వుంటుంది. ఎప్పుడైనా చూడొచ్చు. ఈ వేళ రథసప్తమి. ఏడాదికి ఒక్కరోజు. 'చంద్రభాగ' లో స్నానంచేసి యీ రోజు ఆ సముద్రపు వొడ్డున నిల్చొనిచూస్తే సముద్రంనించి లేచిన సూర్యుడు - లేస్తూ ఒక్కగెంతు గెంతుతాడట! ఈ ప్రపంచంలో యింకే రోజూ యింకే ప్రదేశం నించి చూసినా అలా గెంతినట్లు కనబడడట! ఆ క్షణం మళ్ళీ యేడాదికిగానీ రాదు, అంత గొప్ప వింతను చూడనివ్వరా?" అంది.

ఆ భర్త మాటాడలేదు అంది. మదపుటేనుగులా ముందుకొచ్చి ఆమె కదలకుండా అడ్డుకున్నాడు. వాళ్ళిటువేపు రాలేదు. లెక్చరరు కాళ్లు గజ గజలాడాయ్. ఆమెనేదో చేసేస్తున్నాడు. ఆ పీక పిసికేడు కదా? ఆమె కేకలు వేసినా పరుగెత్తి ఆమెను రక్షించేవాడు. ఆమె అలాంటిదేమి చెయ్యలేదు. నిదానించి చూస్తే యిద్దరూ కదలి ఒక వేపచెట్టు చాటుకి వెళ్ళారు. రాతిబొమ్మల్లా నిల్చున్నారు. కాస్త దగ్గరకు వెళ్తే ఒకరి ముఖాల్లోకి ఒకరు చూసుకున్నారు. అతని రాక పసిగట్టారేమో ఒకరినొకరు చెట్టపట్టాలేసుకుని కిలకిలా నవ్వుతూ గుడివేపు వెళ్తున్నారు.

లెక్చరరు ఓ క్షణం నిర్విణ్ణుడై నిల్చున్నాడు గొంతుక మూగబోయింది. తలెత్తి గుడివేపు చూశాడు. ఒక అపూర్వమైన స్వాప్నిక జగత్తులో విహరిస్తున్నట్లుంది. ఎదరగా కదలుతున్న జంట. అలా కదులుతూనే ఆ శిల్పాల వేపు కెళ్ళిపోయారు. తన శరీరం ఆ మిధునమూర్తిలా గట్టిపడినా లోనస్పందన ఈ గుడిపైనున్న మూర్తులు ఉత్తి రాళ్ళ విగ్రహాలు కావు. వీటిలోనూ హృదయ స్పందన వుండి తీరాలి. అందుకే అంత దూరంలో వుండగానే తన హృదయాన్ని స్పందింపజేస్తున్నాయ్.

గిర్రున వెనకకు తిరిగాడు. బలంగా పాదాలు పడుతున్నయ్. భార్య భానుమతిని లేపాడు. నిద్రనించి లేస్తూ "లేపారా? తెల్లారిందీ?" అంటే "లే" అంటూ చెయ్యిపట్టుకుని, నడుం పట్టుకుని లేవనెత్తాడు.

"వేగిరం తయారుకావాలి. గుడి చూడాలి."

"అప్పుడే తొందరేం వచ్చిందీ?" "తొందరా" అంటూ అమాంతంగా ఆమెను లేవనెత్తాడు. ఆమె చెయ్యిపట్టుకుని బయటకు లాగుతూ తీసుకపోయాడు. చావడానికి ఏ పది రూపాయల నోటు లంచం యివ్వడానికుంచాడో ఆ నోటునే గేటుకాపలావాడి ముఖాన పారేసి లోనికివెళ్ళాడు. నడుస్తూ-

"అలవాటు అంతవేగిరం పోదు. ఇరవై నాలుగు చక్రాలతో ఏడు గుర్రాలు లాగుతున్నట్లు సూర్యరథంలా కట్టిన గుడి యిది. గంగవంశపురాజు ఒకటవ నరసింహుడు పదమూడో శతాబ్దంలో కట్టించాడు," అని చెప్పాడు.

భానుమతి వినిపించుకోనట్లే ముందుకు కదలిపోయింది. ఆమె భుజం మీద చేతిని వేస్తే ఆమె తోసేలేదు. మెట్లెక్కి ముఖ ద్వారం యెదట నిల్చుని చూస్తుంటే తన వక్షాన్నే రంగస్థలం చేసుకుని యెందరో దేవకన్యలు లయబద్ధంగా నాట్యం చేస్తున్నారు. రకరకాల వాద్య పరికరాలను వాడుతున్నారు. ఒకచోట శాంతించిన

సూర్య విగ్రహం ఇంకో చోట నిప్పులను చెరిగే యెండను కాస్తున్నట్లు భీకరంగా వున్నాడు. వేరోచోట అశ్వారూఢుడైన సూర్యుడు గెంతుతూ పోతున్నట్లున్నాడు. ఈ మూడు మూర్తులు మూడు దిక్కుల్లో వుంటే ఆ మధ్యలో విలువెత్తు మిధున విగ్రహాలు. ఈ జంటలన్నీ విగ్రహాలు కావు. ప్రాణం పోసుకున్న అపురూపమైన జంటలై వుద్వేగంలో మునచెత్తసాగాయ్. దొంగసాధువు కూడా మతం వదలుకున్నాడు. లెక్చరరు భానుమతిని దగ్గరగా తీసుకుంటున్నాడు. ఇంకా మీదకు చూస్తుంటే మేళతాళవాయిద్యాలు వినిపిస్తున్నాయ్. అప్సరసలు అక్కడ ఆడుతూ ఆహ్వానిస్తున్నారు. ఇది దాటిపోవద్దని రాసివున్నా. కాలు జారగలదు జాగ్రత్త అని కాపలావాడు అరుస్తున్నా – యిద్దరూ జోళ్ళు అక్కడే వదిలేసి, ఆ చిన్న మెట్లపైనించి మెల్లగా పైపైకి...యింకా పైకి వెళ్ళారు.

అప్పుడే ఉషోదయమైపోయింది. అక్కడనించి "చంద్రభాగ"లో స్నానం చేసి సముద్రతీరంలో మూగిన ప్రజానీకం కనిపిస్తున్నారు. ఎన్నాళ్ళకు – ఇన్నాళ్ళకు – భానుమతి ముఖంలో ఆ ఉషస్సు లాంటి కాంతిని తొలిసారి చూశాడు. పలుకులు లేవు. కూనిరాగాలు లేవు. ఆరాధన మీద లెక్చర్లు అంతకన్నా లేవు. అంత యెత్తులో నుండగా అంతా విశాలంగా కనిపిస్తోంది. జీవితమే విశాలమైనదిగా తోచింది. తన చుట్టూ దిగువా వేల కొలది విగ్రహాలు – చిన్నా పెద్దా – జీవితగతిని ప్రతిబింబించేవి – జీవితాన్నే నాట్యం చెయ్యించేవి – గానం చేస్తున్నాయి. ప్రేమిస్తున్నాయ్, అనుభవిస్తున్నయ్. అవతరాలెత్తి ప్రేమంటే తొలిపాఠాలు వివిధ భంగిమలతో నేర్పిస్తున్నాయ్. ఒకటేమిటి? ఎన్నెన్ని మూర్తులు, ఎన్నెన్ని కదలికలు.. అన్నీ సజీవంగా కదలుతున్న ఈ సామ్రాజ్యానికి తను రాజుగా ఒక ప్రధానమూర్తిగా వెలుగుతుంటే తన భానుమతి ఒక రాణిగా – ఒక దేవేరిగా వుంటే – ఆ మధుర క్షణాల్లో – తూరుపు ఆకాశం యెర్రబడుతున్న ఆ నిముషాల్లో ఒకరి బంధాలలో నొకరు చిక్కుకుని వున్నవాళ్ళు... చిన్న వెలుగు – ఎర్రని కాంతి ఆమె చెక్కిళ్లపై పడగానే తూరుపు వేపు అతను తిరిగాడు. ఆమె అటే చూసింది.

సముద్ర గర్భంనించి అప్పుడే లేస్తున్న సూరుడు ఒక్కగెంతుగెంతి పైకి లేచినట్లు కనిపించాడు.

ఆ క్షణంనించీ లెక్చరరు సీతారామారావు భార్య భానుమతికి లెక్చరివ్వడం ఆపేసి, కాస్త గెంతడం నేర్చుకున్నాడు.

(ఆంధ్రజ్యోతి సచిత్ర వారపత్రిక, 9-1-1976)

***